

## Statistisk analys

Lena Eriksson  
Analysavdelningen

08-5630 8671  
lena.eriksson@uk-  
ambetet.se  
www.uk-ambetet.se

2013-03-12 2013/2

### *Uppdatering december 2013:*

I denna statistiska analys är uppgifter om helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå för läsåren 2006/07–2011/12 något överskattade. Det beror på att studenter som gjort tidiga avbrott i studierna oavsiktligt inkluderats i statistiken. Övertäckningen motsvarar i allmänhet mellan en och två procent på nationell nivå. Övertäckningen medför förändringar av uppgifterna i analysen. En ny analys av prestationsgrader (Trenden med sjunkande prestationsgrader har stannat av) publicerades 2013-12-05 utifrån korrigerad och ny statistik. SCB har sammanställt en rapport som närmare beskriver övertäckningens storlek och effekterna av korrigeringen.

## Nytt mått tydliggör bilden av sjunkande prestationsgrader

**Mellan läsåren 2004/05 och 2009/10 sjönk prestationsgraden bland studenterna i högskolan med 3,1 procent. Kvinnorna har högre prestationsgrad än männen, men under denna period har kvinnornas genomsnittliga prestationsgrad minskat mer än männens. De sjunkande prestationsgraderna beror i mycket hög grad på att prestationsgraden på fristående kurser inom distansutbildning har sjunkit. Med det nya måttet för att mäta prestationsgrader som Universitetskanslersämbetet tagit fram kan vi nu redovisa mer tillförlitlig information på detaljnivå.**

Högskoleverket arbetade under flera år med att utveckla måtten för studenternas prestationer och genomströmning i högskolan. Arbetet initierades med anledning av regeringens uppdrag till Högskoleverket att utveckla mått för genomströmning i utbildning på grundnivå och avancerad nivå. I denna analys redovisar Universitetskanslersämbetet utvecklingen av studenternas prestationsgrader, det vill säga avklarade poäng i förhållande till registreringspoäng, beräknade på ett något annorlunda sätt än tidigare. Det nya sättet att beräkna prestationsgrader är ett resultat av det utvecklingsarbete som bedrivits och som ämbetet nu har tagit över ansvaret för. De nya prestationsgraderna är beräknade på så sätt att varje individs avklarade poäng har kopplats till individens registreringspoäng, vilket inte har gällt tidigare redovisning av prestationsgrader. Skillnaden mellan beräkning av de nya prestationsgraderna och de tidigare beskrivs närmare i slutet av denna analys.

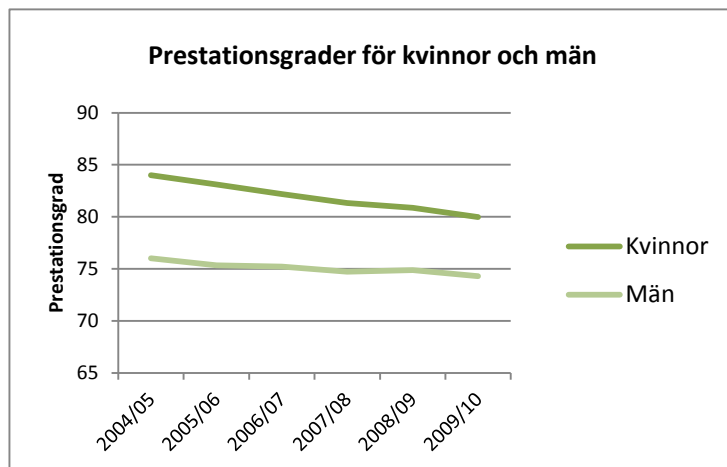
Den nya metoden innebär bland annat att prestationsgrader kan redovisas nedbrutna på mindre grupper och att de inte automatiskt påverkas av en ökning eller minskning av

studentantalet. Med den nya metoden görs uppföljningen av avklarade poäng för registreringsterminen och tre därpå följande terminer för att bli så fullständig som möjligt. Detta innebär att prestationsgraden avser de studenter som var registrerade ett par läsår bakåt i tid.

Uppgifterna i analysen avser helårsstudenter och deras prestationsgrader från och med läsåret 2004/05 som är det första läsåret med redovisning av prestationsgrader som bygger på individkoppling mellan avklarade poäng och registreringspoäng. Det sista året i denna redovisning avser helårsstudenter läsåret 2009/10 och deras avklarade poäng till och med höstterminen 2011.

### **Distanskurser förklarar sjunkande prestationsgrader**

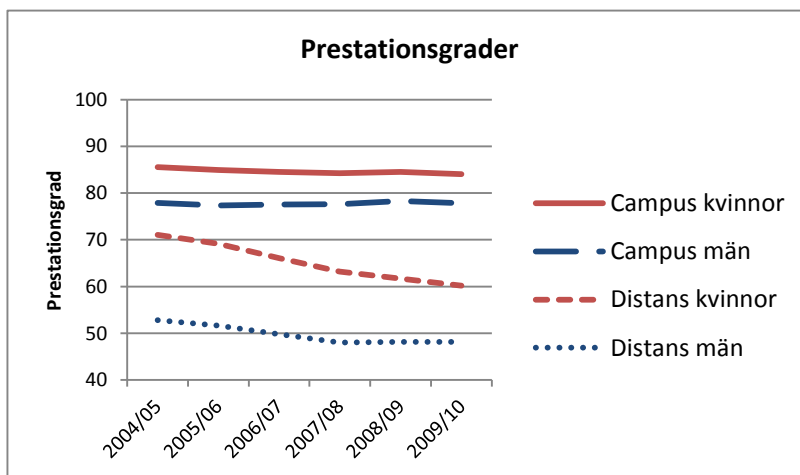
**Kvinnornas prestationsgrad högre än männens – men har minskat över tid**  
Den genomsnittliga prestationsgraden för alla helårsstudenter totalt har sjunkit varje år under perioden 2004/05 – 2009/10, från 81 till 78 procent. Kvinnorna tar poäng i betydligt högre grad än männen – läsåret 2009/10 var kvinnornas prestationsgrad 6 procentenheter högre än männens. Dock har kvinnornas prestationsgrad minskat från 84 till 80 procent mellan läsåren 2004/05 och 2009/10. Männens prestationsgrad har under samma period minskat från 76 till 74 procent. Bland annat vad som ligger bakom de sjunkande prestationsgraderna, framför allt bland kvinnor, ska undersökas i denna analys.



### **Prestationsgraden lägst inom distansutbildning – och minskar dessutom**

Av alla helårsstudenter var det 15 procent som studerade på distans läsåret 2009/10. Skillnaden är stor mellan distansstudenter och campusstudenter vad gäller prestationsgrad. Lsåret 2009/10 var prestationsgraden 81 procent bland campusstudenter medan den var 56 procent bland distansstudenter. Det betyder att campusstudenterna klarade av 81 procent av de poäng de varit registrerade för inom fyra terminer medan distansstudenterna klarade av endast 56 procent av sina registreringspoäng under samma tidsperiod.

Bland distansstudenter har dessutom prestationsgraden sjunkit under perioden 2004/05 – 2009/10 – och den har sjunkit mer för kvinnor än för män. Läsåret 2004/05 var prestationsgraden bland kvinnor som studerade på distans 14 procentenheter lägre än bland dem som studerade på campus. Läsåret 2009/10 var skillnaden mellan de två studieformerna 24 procentenheter, beroende på att prestationsgraden bland kvinnor som studerade på distans hade sjunkit med hela 11 procentenheter medan prestationsgraden bland kvinnor som studerade på campus hade sjunkit med drygt 1 procentenhet.



Bland männen var skillnaden i prestationsgrad mellan distansstudenter och campusstudenter läsåret 2004/05 ännu större än bland kvinnor – 25 procentenheter.

Lsåret 2009/10 hade skillnaden ökat ytterligare – till 30 procentenheter.

Prestationsgraden för männen som studerade på distans hade nämligen sjunkit från 53 till 48 procent från 2004/05 till 2009/10 medan prestationsgraden för männen som studerade på campus var oförändrad under samma period.

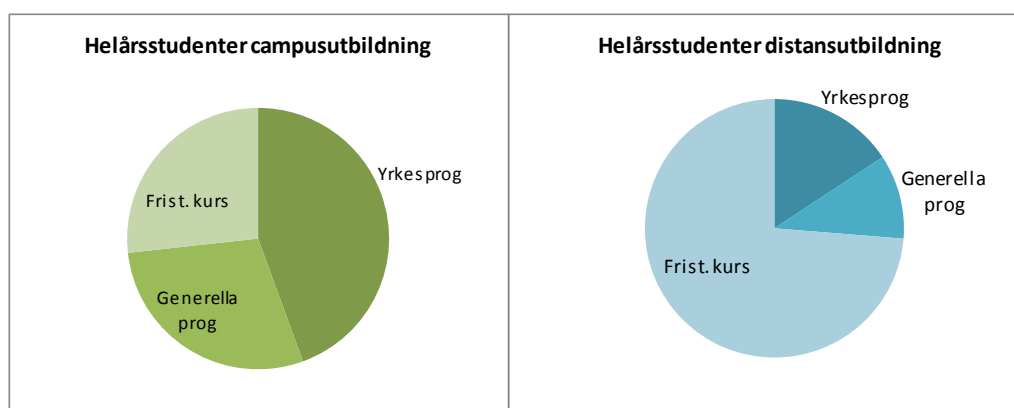
Sammantaget för båda könen har prestationsgraden varit så gott som oförändrad, 81 – 82 procent för campusstudier, medan den sjunkit för distansstudier, från 65 till 56 procent. Det innebär också att den redan stora skillnaden i prestationsgrader mellan campusstudier och distansstudier har ökat mellan läsåren 2004/05 och 2009/10. Det verkar således vara sjunkande prestationsgrader inom distansutbildning som förklarar merparten av de sjunkande prestationsgraderna totalt för både kvinnor och män, och även att dessa sjunkit mer för kvinnor än för män.

#### Sjunkande prestationsgrad inom distansutbildning gäller främst fristående kurser – och kvinnor

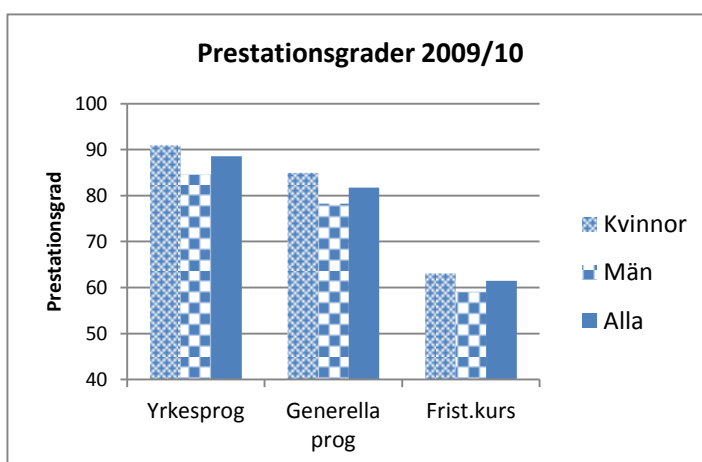
Nästa fråga är om de sjunkande prestationsgraderna inom distansutbildning gäller för de olika studieformerna yrkesexamensprogram (exempelvis sjuksköterskeprogram och civilingenjörsprogram), generella program (exempelvis kandidatprogram och masterprogram) och fristående kurser.

Inom *campusutbildning* är studier på yrkesexamensprogram den vanligaste studieformen. Av alla helårsstudenter 2009/10 på campus studerade 44 procent på yrkesexamensprogram medan 29 procent studerade på generella program och 27 procent på fristående kurser.

Inom *distansutbildning* är den vanligaste studieformen fristående kurser. Mätt i helårsstudenter utgjorde dessa 74 procent av alla helårsstudenter på distans läsåret 2009/10. Helårsstudenter på yrkesexamensprogram utgjorde 16 procent och helårsstudenter på generella program 11 procent av samtliga helårsstudenter inom distansutbildning. Detta innebär att prestationsgraden inom yrkesexamensprogram får relativt stort genomslag på den genomsnittliga prestationsgraden för campusstudier och att prestationsgraden för fristående kurser får ett stort genomslag på prestationsgraden för distansstudier.

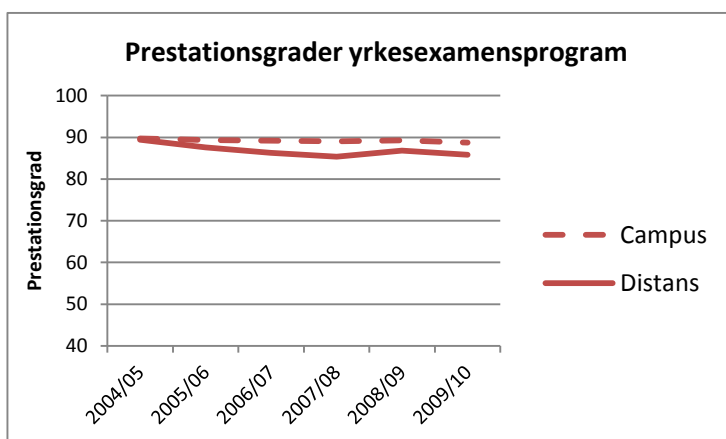


Om man tittar på de tre studieformerna yrkesexamensprogram, generella program och fristående kurser kan man konstatera att den genomsnittliga prestationsgraden läsåret 2009/10 för yrkesexamensprogram var 89 procent, för generella program 82 procent och för fristående kurser 61 procent. För alla tre studieformerna är prestationsgraden högre bland kvinnor än bland män.

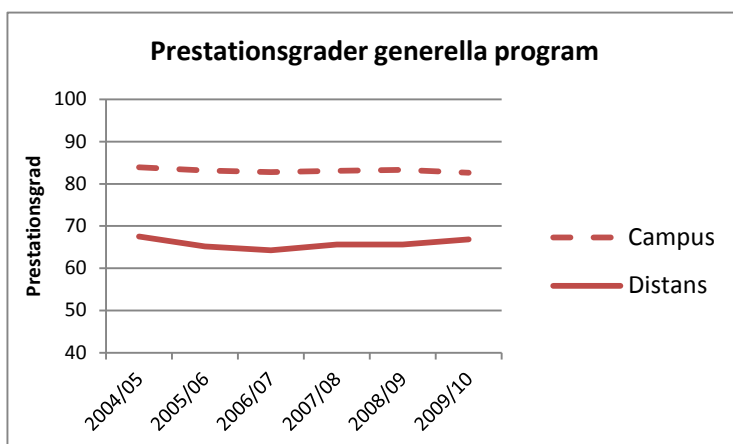


Om man sedan delar upp de tre studieformerna på campusutbildning och distansutbildning kan man konstatera följande. Prestationsgraden för yrkesexamensprogram på campus är 89 procent och på distans 86 procent läsåret 2009/10. För kvinnorna var det 91 procent och för männen 85 procent 2009/10.

Inom yrkesexamensprogram är det enbart 3 procentenheters skillnad i prestationsgrad mellan campus- respektive distansstudenter. Prestationsgraden för campusstudenter har varit oförändrad över tid medan den har minskat något för distansstudenter.



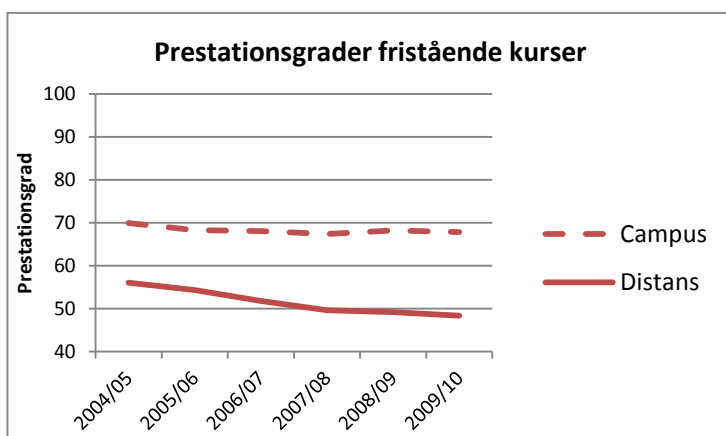
Prestationsgraden för *generella program* är lägre jämfört med yrkesexamensprogram. Inom generella program är skillnaden relativt stor (16 procentenheter) mellan campusutbildning och distansutbildning vad gäller prestationsgrader. För både campusstudenter och distansstudenter har prestationsgraden varit så gott som oförändrad över tid.



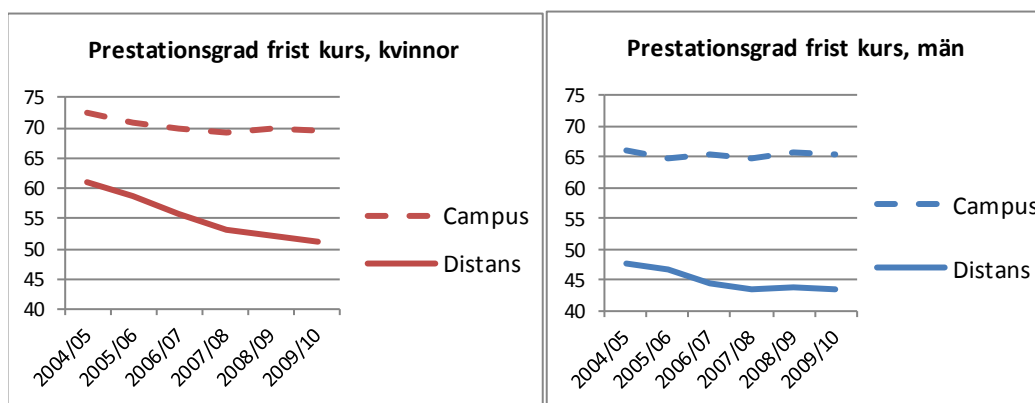
Prestationsgraden inom *fristående kurser* är betydligt lägre jämfört med både yrkesexamensprogram och generella program. För campusstudenter på fristående kurser var den 68 procent 2009/10 att jämföra med 89 procent på yrkesexamensprogram och 83 procent på generella program. Dessutom är skillnaden stor mellan fristående kurser på distans respektive på campus.

Men det som särskilt utmärker fristående kurser är att prestationsgraden på distanskurser har sjunkit påtagligt under perioden 2004/05 – 2009/10 – med 8 procentenheter. Samtidigt har fristående kurser på distans ökat i omfattning alla läsår från 2004/05. Distansstudenterna utgjorde 2009/10 en tredjedel av alla helårsstudenter inom fristående kurser.

Den i särklass lägsta prestationsgraden finns således bland fristående kursstudenter som studerar på distans, och den har dessutom minskat rejält över tid.



En uppdelning på kvinnor och män av helårsstudenter på fristående kurser på campus respektive distans visar vidare att det framför allt är bland kvinnorna som prestationsgraden har sjunkit för fristående kurser på distans.



Som framgår av diagrammen sjönk prestationsgraden för kvinnor på campuskurser mellan 2004/05 och 2005/06 för att därefter vara i relativt oförändrad. För männen har prestationsgraden för campuskurser varit i stort sett oförändrad under perioden.

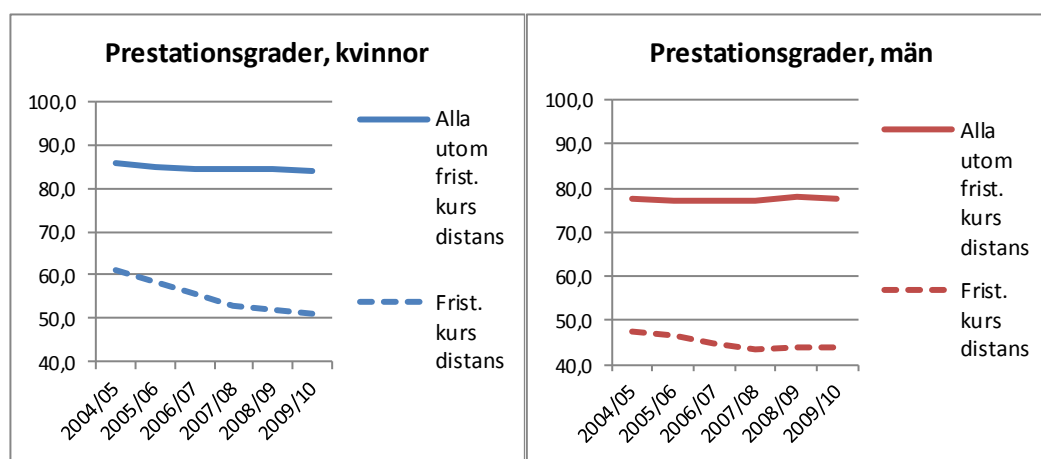
Det gäller inte för distanskurser. Kvinnornas prestationsgrad på distanskurser har minskat varje år under perioden – från 61 till 51 procent, det vill säga med 10 procentenheter. Männen prestationsgrader på distanskurser är betydligt lägre än kvinnornas men har inte sjunkit lika mycket. Männen prestationsgrader på distanskurser har minskat med 4

procentenheter mellan 2004/05 och 2009/10 – från 48 till 44 procent. Det betyder att män som studerar fristående kurser på distans har klarat av mindre än hälften av sina registreringspoäng inom fyra terminer.

Om man renodlar betydelsen av prestationsgraden för fristående kurser på distans på så sätt att man beräknar prestationsgraden för all annan utbildning *utom* fristående kurser på distans och jämför med utvecklingen för endast fristående kurser på distans, blir det mycket tydligt vilken betydelse prestationsgraderna för distanskurser har haft på helheten.

Bland kvinnorna utgjorde de helårsstudenter som studerade på fristående kurser på distans 12 procent (22 000) av samtliga helårsstudenter (180 000) läsåret 2009/10. Prestationsgraden för kvinnor på fristående kurser på distans minskade med 10 procentenheter mellan 2004/05 och 2009/10, medan prestationsgraden för kvinnor inom all annan utbildning, det vill säga all campusutbildning samt programutbildning på distans, minskade med knappt 2 procentenheter.

Bland männen utgjorde de helårsstudenter som studerade på fristående kurser på distans 10 procent (12 000) av samtliga helårsstudenter (128 000) läsåret 2009/10. Prestationsgraden för män på fristående kurser på distans har inte minskat lika mycket som för kvinnorna – den minskade med 4 procentenheter mellan 2004/05 och 2009/10 – men den absoluta nivån är lägre än bland kvinnor. Prestationsgraden bland män som läste allt annat än fristående kurser på distans, var oförändrad mellan 2004/05 och 2009/10.



För både kvinnor och män gällde att nästan 80 procent av alla helårsstudenter som läste fristående kurser på distans 2009/10 var registrerade inom områdena humaniora-teologi och juridik-samhällsvetenskap.

### Prestationsgraden bland fristående kursstudenter på distans minskar mest bland äldre studenter

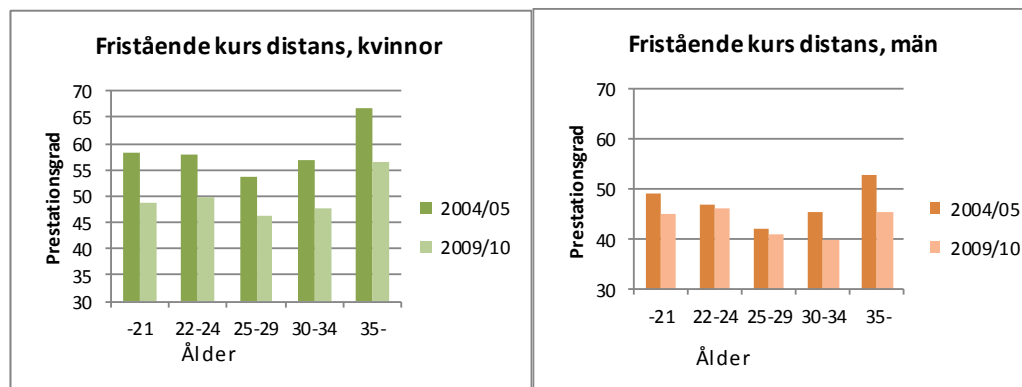
Om man fortsätter att jämföra helårsstudenter inom fristående kurser på distans med gruppen alla övriga helårsstudenter skiljer sig åldersstrukturen åt avsevärt mellan dessa grupper. Bland helårsstudenter på fristående kurser på distans utgör den äldsta åldersgruppen – de som är över 35 år – den största gruppen med drygt en tredjedel. Bland alla övriga helårsstudenter utgör helårsstudenter över 35 år endast 11 procent.

Bland helårsstudenter på fristående kurser på distans har de som är äldre än 35 år den högsta prestationsgraden i förhållande till övriga åldersgrupper, medan det är tvärt om bland alla övriga helårsstudenter.

### Prestationsgrader (HPR-grad) för helårsstudenter (HST) på fristående kurser på distans respektive alla övriga helårsstudenter läsåret 2009/10 fördelade på åldersgrupper

Ålder	HST fristående kurs distans		HPR-grad	Alla övriga HST		HPR-grad
		%			%	
-21	3 885	11	47	75 415	27	81
22-24	6 213	18	48	87 769	32	85
25-29	7 752	23	44	61 020	22	80
30-34	4 713	14	45	19 995	7	78
35-	11 451	34	53	30 674	11	77
Totalt	34 015	100	48	274 873	100	81

Mellan 2004/05 och 2009/10 minskade prestationsgraden bland kvinnor på fristående kurs på distans i alla åldersgrupper – mest i gruppen över 35 år. Det är således i den största åldersgruppen som prestationsgraden minskat mest. Trots minskningen hade dock denna åldersgrupp fortfarande den högsta prestationsgraden 2009/10. Bland männen på fristående kurs på distans var minskningen inte lika stor som bland kvinnorna. I åldrarna 22-25 år och 25-29 år var minskningen marginell medan den, liksom för kvinnorna, var störst i gruppen över 35 år.





Av denna redovisning har framgått att de årligen sjunkande prestationsgraderna bland både kvinnor och män mellan 2004/05 och 2009/10 nästan helt förklaras av att prestationsgraden för fristående kursstudenter på distans har minskat. Minskningen har varit större för kvinnor än för män vilket förklarar att minskningen av prestationsgraden för kvinnor totalt har varit större än för männen totalt. Det innebär också att den tidigare stora skillnaden i prestationsgrad mellan kvinnor och män har minskat. Trots det är kvinnornas prestationsgrad fortfarande klart högre än männens.

### **Sjukgymnastprogram har högst prestationsgrad och högskoleingenjörprogram lägst bland större yrkesexamensprogram**

Den genomsnittliga prestationsgraden för yrkesexamensprogram var 89 procent läsåret 2009/10. Det finns dock skillnader mellan de olika yrkesexamensprogrammen.

Många yrkesexamensprogram är små. 2009/10 fanns 63 olika yrkesexamensprogram och av dessa hade en tredjedel färre än 100 helårsstudenter vardera. Vi har här valt att redovisa de stora programmen, det vill säga de som hade fler än 1 000 helårsstudenter läsåret 2009/10 – totalt 15 yrkesexamensprogram.

Av de stora yrkesexamensprogrammen hade sjukgymnastprogram den högsta prestationsgraden 2009/10; 96,5 procent. Den lägsta prestationsgraden hade högskoleingenjörprogram med 82,3 procent.

### **Prestationsgrader (HPR-grad) på yrkesexamensprogram med fler än 1 000 helårsstudenter (HST) 2009/10 samt förändring av prestationsgrad jämfört med 2004/05. Programmen är rangordnade efter prestationsgrad 2009/10.**

<b>Program</b>	<b>Antal HST 2009/10</b>	<b>HPR-grad 2009/10</b>	<b>Ökn/minsk HPR-grad 04/05 - 09/10</b>
Sjukgymnast-	1 712	96,5	0,1
Läkar-	6 008	96,4	-0,9
Tandläkar-	1 171	95,6	-2,2
Arbetssterapeut-	1 156	94,6	-2,1
Psykolog-	2 533	93,9	-0,6
Sjuksköterske-	12 631	93,6	-1,7
Specialistsjuksköterske-	1 204	93,5	-0,5
Socionom-	8 581	93,5	-2,3
Arkitekt-	1 013	92,5	2,9
Jurist-/juris kandidat-	6 276	89,8	1,4
Apotekar-	1 112	89,7	-2,4
Lärar-	27 917	87,3	-3,7
Civilekonom- <sup>1)</sup>	5 170	85,3	-
Civilingenjör-	21 665	83,7	1,6
Högskoleingenjör-	9 075	82,3	-0,3
<b>Alla yrkesexamensprogram</b>	<b>123 664</b>	<b>88,6</b>	<b>-1,2</b>

<sup>1)</sup>Infördes 2007

För flera av de stora yrkesexamensprogrammen hade prestationsgraden ökat 2009/10 jämfört med 2004/05. Den största ökningen gällde arkitektprogram (+2,9 procentenheter) samt civilingenjörsprogram (+1,6 procentenheter) och jurist-/juris kandidatprogram (+1,4 procentenheter). Den största minskningen gällde lärarprogram där prestationsgraden hade minskat med 3,7 procentenheter mellan 2004/05 och 2009/10. Eftersom helårsstudenter på lärarprogram utgör 23 procent av alla helårsstudenter på yrkesexamensprogram slår den minskade prestationsgraden inom lärarprogram igenom på den genomsnittliga prestationsgraden för yrkesexamensprogram. Om man exkluderar lärarprogram var prestationsgraden på yrkesexamensprogram nästan oförändrad (-0,1 procentenhet) mellan åren 2004/05 och 2009/10.

### **Kandidatprogram har högst prestationsgrad bland de generella programmen**

När det gäller generella program – högskole-, kandidat-, magister- och masterprogram – redovisas här prestationsgrader för de studenter som påbörjat respektive program från och med läsåret 2007/08 då relativt stora förändringar genomfördes beträffande de generella programmen.

Prestationsgraden läsåret 2009/10 var högst för helårsstudenter på kandidatprogram (82,6 procent) och lägst för helårsstudenter på magisterprogram (77,6 procent).

### **Prestationsgrader (HPR-grad) 2009/10 för helårsstudenter (HST) som varit nybörjare på generella program efter den 1 juli 2007 samt förändring av prestationsgrad mellan 2007/08 och 2009/10. Programmen är rangordnade efter prestationsgrad 2009/10.**

<b>Program</b>	<b>HST 2009/10</b>	<b>HPR-grad 2009/10</b>	<b>Ökn/minsk HPR-grad 07/08 - 09/10</b>
Kandidat- ("2007")	46 351	82,6	2,3
Master-	17 185	81,1	-0,3
Högskole- ("2007")	6 435	79,5	2,2
Magister- ("2007")	3 864	77,6	0,0
<b>Alla generella program "2007"</b>	<b>73 835</b>	<b>81,8</b>	<b>1,6</b>

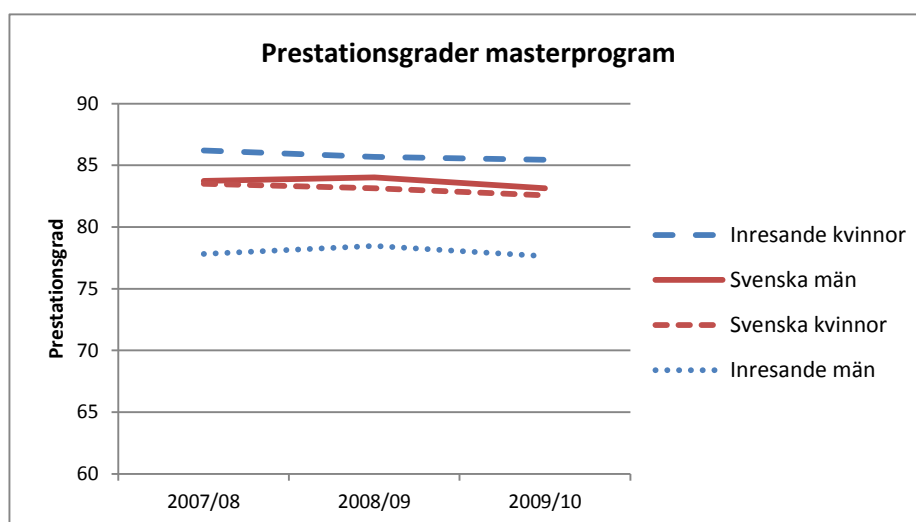
Prestationsgraden har ökat mellan 2007/08 och 2009/10 med drygt 2 procentenheter för såväl kandidat- som högskoleexamensprogram. Man kan notera att prestationsgraden 2009/10 för kandidatprogram, som hade den högsta prestationsgraden bland de generella programmen, är ungefär densamma som för högskoleingenjörsprogram, som hade den lägsta prestationsgraden 2009/10 bland de stora yrkesexamensprogrammen.

Masterprogram infördes läsåret 2007/08 och antalet helårsstudenter på masterprogram detta läsår var cirka 6 750. Två år senare hade antalet ökat till närmare 17 200. Cirka 65 procent av helårsstudenterna på masterprogram har varit inresande studenter under åren 2007/08 – 2009/10. Prestationsgraden 2009/10 bland svenska masterstudenter var 83 procent och bland inresande masterstudenter 80 procent.

### Prestationsgrader på masterprogram bland svenska respektive inresande studenter

	Svenska	Inresande
2007/08	83,6	80,3
2008/09	83,6	80,8
2009/10	82,9	80,2

En jämförelse av prestationsgrader mellan inresande och svenska studenter, uppdelade på kvinnor och män, visar följande. Skillnaden mellan könen bland svenska masterstudenter är mycket liten och den skillnad som finns är att männen har en något högre prestationsgrad än kvinnorna, vilket avviker från det könsmonster som har redovisats tidigare i denna analys. För inresande masterstudenter är däremot skillnaden stor mellan könen. De inresande kvinnorna på masterprogram har betydligt högre prestationsgrad än de inresande männen, och även högre än svenska kvinnor och män på masterprogram.



Trots de inresande kvinnornas höga prestationsgrad blir den genomsnittliga prestationsgraden för inresande masterstudenter lägre än för svenska masterstudenter eftersom männen utgör två tredjedelar av de inresande masterstudenterna.

### Stora skillnader i prestationsgrader mellan lärosäten

En jämförelse mellan lärosäten av genomsnittliga prestationsgrader för all utbildning vid respektive lärosäte blir svår att tolka eftersom utbildningsutbudets sammansättning i hög grad påverkar den genomsnittliga prestationsgraden. Lärosäten där yrkesexamensprogram dominerar utbildningsutbudet har högre prestationsgrad än lärosäten där fristående kurser är dominerande. Lärosäten med stor omfattning av distanskurser har lägre genomsnittlig prestationsgrad än lärosäten där distanskurserna är få.

En jämförelse mellan lärosäten blir enklare att tolka om likartad utbildning jämförs. Eftersom denna analys har visat att prestationsgraderna är både lägst och dessutom sjunkande för fristående kurser på distans har vi valt att jämför prestationsgrader inom denna studieform – dessutom avgränsat till områdena juridik-samhällsvetenskap och humaniora-teologi som helt dominerar utbudet av kurser på distans.

**Prestationsgrader (HPR-grad) för helårsstudenter (HST) inom fristående kurser på distans inom områdena juridik-samhällsvetenskap och humaniora-teologi läsåret 2009/10 per lärosäte samt förändringen i prestationsgrader mellan 2004/05 och 2009/10. Endast lärosäten med fler än 50 helårsstudenter 2009/10 i den angivna studieformen. Lärosätena är rangordnade efter prestationsgrad 2009/10.**

	HST 2009/10	HPR-grad 2009/10	Ökn/minsk HPR-grad 04/05 - 09/10
Linköpings universitet	212	61	7
Högskolan i Gävle	1 280	57	-7
Karlstads universitet	722	55	-6
Luleå tekniska universitet	345	53	-2
Malmö högskola	682	51	-18
Högskolan i Borås	383	51	-11
Göteborgs universitet	945	51	-2
Högskolan Gotland	1 140	51	3
Uppsala universitet	955	50	-2
Högskolan Dalarna	1 987	50	-9
Högskolan Kristianstad	1 383	49	-19
Umeå universitet	2 979	49	-10
Linnéuniversitetet <sup>1)</sup>	2 502	47	-9
Mittuniversitetet	3 017	47	-8
Blekinge tekniska högskola	675	46	5
Högskolan Väst	676	45	-24
Örebro universitet	703	45	-12
Södertörns högskola	237	45	-11
Mälardalens högskola	394	43	-15
Högskolan i Skövde	201	43	-14
Lunds universitet	1 476	42	-6
Högskolan Halmstad	734	42	-8
Stockholms universitet <sup>2)</sup>	1 183	39	-22
Högskolan Jönköping	666	33	-36

<sup>1)</sup>För läsåret 2004/05 samt hösten 2009 avser uppgifterna Högskolan i Kalmar och Växjö universitet tillsammans

<sup>2)</sup>För läsåret 2004/05 har uppgifter om Lärarhögskolan i Stockholm inkluderats

Trots att prestationsgraderna i tabellen ovan avser samma studieform och samma ämnesområden, är variationen stor mellan lärosätena vad gäller prestationsgrader. Dessa varierar mellan 33 procent (Högskolan i Jönköping) och 61 procent (Linköpings universitet). Den genomsnittliga prestationsgraden för alla lärosäten är 48 procent och

många av lärosäten med omfattande distansutbildning ligger i närheten av genomsnittet. Bland de lärosäten som 2009/10 hade fler än 1 000 helårsstudenter inom fristående kurser på distans inom områdena juridik-samhällsvetenskap och humaniora-teologi var det ett som hade en klart högre prestationsgrad än genomsnittet, nämligen Högskolan i Gävle (57 procent), och två som hade en prestationsgrad som var klart lägre än genomsnittet, nämligen Lunds universitet (42 procent) och Stockholms universitet (39 procent). Några av lärosätena har ökat prestationsgraden mellan åren 2004/05 och 2009/10. Dock uppvisar de flesta lärosäten minskade – i vissa fall kraftigt minskade – prestationsgrader. Den största minskningen skedde vid Högskolan Väst där prestationsgraden minskade med 24 procentenheter.

### **Det gamla och det nya måttet på prestationsgrad**

Hittills har prestationsgrader, som är ett genomströmningsmått för högskoleutbildning, beräknats som kvoten mellan antalet helårsprestationer och antalet helårsstudenter under ett år. En nackdel med detta mått är att antalet helårsprestationer, som beräknas som avklarade poäng dividerade med 60, bestod av alla avklarade poäng det aktuella året, det vill säga dels avklarade poäng för de studenter som varit registrerade under det aktuella året dels avklarade poäng för studenter som varit registrerade under tidigare läsår men då inte tagit sina poäng. Samtidigt ingick inte sådana avklarade poäng som det aktuella årets helårsstudenter klarat av ett senare år. Det fanns med andra ord ingen individkoppling mellan registreringspoäng och avklarade poäng.

För exempelvis läsåret 2010/11 gällde att av alla avklarade poäng (omräknade i helårsprestationer) under läsåret hade drygt 80 procent tagits av de studenter (omräknade i helårsstudenter) som varit registrerade under samma läsår medan resten av de avklarade poängen hade tagits av studenter som varit registrerade under tidigare läsår. Detta förhållande ledde till att förändringar i studentantalet mellan åren påverkade prestationsgraden. När antalet helårsstudenter ökade sjönk prestationsgraden automatiskt eftersom de helårsprestationer som fylldes på från tidigare år var kopplade till mindre studentkullar och inte kunde kompensera för de helårsprestationer som uteblev det aktuella året. På motsvarande sätt ökade prestationsgraden när antalet helårsstudenter minskade. Ett exempel på detta fenomen är utvecklingen av prestationsgraden för helårsstudenter på generella program. Mellan 2004/05 och 2009/10 ökade antalet helårsstudenter på generella program med 17 500 eller 28 procent. Mätt på det gamla sättet minskade prestationsgraden med 3,3 procentenheter under perioden medan mätt med den nya prestationsgraden var minskningen endast 1,8 procentenheter. En del av minskningen av den gamla prestationsgraden berodde på volymökningen.

En annan effekt av eftersläpningen av avklarade poäng var att en indelning av helårsstudenter i åldergrupper inte heller kunde redovisas eftersom det var uppenbart att prestationsgraden för den yngsta åldergruppen skulle missgynnas. Det fanns inga prestationer från tidigare år som fyllde på prestationsgraden för de yngsta. Mätt på det gamla sättet blev prestationsgraden för helårsstudenter under 22 år hela 7 procentenheter

lägre än för helårsstudenter 22-24 år medan den nya prestationsgraden visar att skillnaden mellan dessa åldergrupper är endast 2 procentenheter.

Nu har Universitetskanslersämbetet (tidigare Höskoleverket) tillsammans med Statistiska Centralbyrån utvecklat måttet prestationsgrad så att denna består av kvoten mellan avklarade poäng, omräknade till helårsprestationer, som hör ihop med de studenter, omräknade i helårsstudenter, som varit registrerade under det aktuella läsåret. Det innebär att det finns en individkoppling mellan täljaren och nämnaren i kvoten prestationsgrad. Det innebär samtidigt att vi vet att inga avklarade poäng i prestationsgradens täljare hänger ihop med några andra studenter än de som utgör nämnarens helårsstudenter. Därmed kan också prestationsgraden redovisas på mycket små grupper.

Helårsprestationerna i den nya kvoten består av de poäng som de aktuella studenterna har klarat av samma termin de varit registrerade samt de tre därpå följande terminerna. Det innebär att poäng som har klarats av efter denna uppföljningsperiod inte räknas med. Med detta sätt att beräkna prestationsgrad blir denna cirka två procentenheter lägre än den skulle bli om studenternas samtliga avklarade poäng hade ingått. Dessa två procentenheter består alltså av avklarade poäng som inträffar efter de fyra uppföljningsterminerna. Detta sätt att beräkna prestationsgrader innebär också att de helårsstudenter som utgör nämnaren i kvoten inte blir det senaste årets helårsstudenter eftersom uppföljningen av avklarade poäng görs under fyra terminer räknat från registreringsterminen.

Även om de nya prestationsgraderna har dessa två nackdelar – de innehåller inte samtliga avklarade poäng och helårsstudenterna är inte det senaste årets helårsstudenter – bedömer ämbetet att de nya prestationsgraderna är betydligt mer tillförlitliga än de tidigare. Framför allt innebär det nya sättet att beräkna prestationsgrader att dessa kan redovisas på små grupper. Därmed är det möjligt att undersöka ytterligare förklaringar till förändringar i prestationsgrader som förutsätter en nedbrytning på mindre grupper.

### **Fortsatta analyser av de poäng studenterna tar och inte tar**

Under våren kommer Universitetskanslersämbetet att publicera en effektivitetsanalys som belyser utvecklingen av avklarade och inte avklarade poäng i höskolestudier. Inom ramen för ämbetets uppdrag att granska hur effektivt verksamheten bedrivs vid universitet och högskolor ska ämbetet särskilt utveckla uppföljningen av inaktiva studenter. Det framgår dock inte av universitets- och högskoleregistret om en student som inte tagit de poäng den varit registrerad för, har varit aktiv eller inaktiv. Därför kommer effektivitetsanalysen att belysa utvecklingen av kursregistreringar som saknar avklarade poäng omräknade i helårsstudenter, så kallade *nollpoängare*, kursregistreringar med delvis avklarade poäng omräknade i helårsstudenter, så kallade *delvispoängare* samt kursregistreringar med helt avklarade poäng omräknade i helårsstudenter, så kallade

*helpoängare.* Utifrån denna belysning kommer en diskussion att föras om hur uppföljningen av inaktiva studenter skulle kunna utvecklas framöver.